

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku T. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o wysokość emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 25 stycznia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 4 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 4 listopada 2016 r., po rozpoznaniu apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 14 stycznia 2016 r., którym umorzono postępowanie z odwołania ubezpieczonej T. P. od decyzji organu rentowego z dnia 19 czerwca 2015 r. (pkt 1); zmieniono zaskarżoną decyzję z dnia 14 lipca 2015 r. i przyznano ubezpieczonej prawo do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna lub ustawa) począwszy od dnia 1 kwietnia 2015 r. bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o sumę kwot emerytur pobranych (pkt 2 i 3), zmienił ten wyrok w jego punkcie 2 i 3 i oddalił odwołanie ubezpieczonej (pkt 1),

a także odstąpił od obciążenia ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego (pkt II).

Sąd Apelacyjny podniósł, że Sąd pierwszej instancji naruszył art. 55 ustawy emerytalnej zobowiązując organ rentowy do przeliczenia emerytury ubezpieczonej w oparciu o art. 26 tej ustawy na datę złożenia wniosku (30 kwiecień 2015 r.), bez pomniejszenia podstawy jej obliczenia stosownie do art. 25 ust. 1b. Sąd ten wskazał, że art. 26 ustawy emerytalnej jest jedną z wielu jednostek legislacyjnych nowego systemu zabezpieczenia emerytalnego i dlatego powinien być interpretowany z uwzględnieniem powiązanych z nim regulacji normatywnych ustawy. Stanowi on, że emerytura obliczona na jego podstawie to równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25. Zatem operacje opisane w art. 25 stanowią „obliczenie emerytury na podstawie art. 26”. Stosownie zaś do art. 25 ust. 1b tej ustawy, podstawę obliczenia emerytury pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne, jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. Jak wynika z art. 25 ust. 1b, możliwość przejścia z systemu zdefiniowanego świadczenia (obliczonego według zasad wynikających z art. 53) do systemu zdefiniowanej składki wiąże się z koniecznością pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury kapitałowej o sumę kwot pobranych emerytur. Zasada ta - w zgodzie z art. 32 Konstytucji RP - w równym stopniu powinna dotyczyć wszystkich osób pobierających świadczenie (niezależnie od daty urodzenia) właśnie ze względu na zrównanie w art. 55 praw osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. z prawami osób urodzonych w latach 1949-1968. Ubezpieczony, urodzony przed 1 stycznia 1949 r., wyrażając wolę „wejścia” do systemu zdefiniowanej składki, zostaje jego beneficjentem na warunkach obowiązujących w tym systemie osoby urodzone w latach 1949-1968. Urodzonym w latach 1949-1968, zgodnie z art. 46, przysługują emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39, a więc w istocie są to te same emerytury, jakie przysługują urodzonym przed 1 stycznia 1949 r. i dla obu grup ubezpieczonych są one wyrazem przejściowego utrzymania przywilejów

dotyczących możliwości nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Art. 46 rozstrzyga, które przepisy dotyczące świadczeń z systemu zdefiniowanego świadczenia i pod jakimi warunkami mają zastosowanie także do osób urodzonych w latach 1949-1968. Zatem art. 46 nie kreuje samodzielnie (odrębnie) prawa do jakiś innych emerytur niż wynikające z art. 29, 32, 33 i 39, co obrazuje zestawienie go z art. 184, który ustanawia autonomiczne przesłanki prawa do emerytury różniące się od przesłanek przewidzianych w art. 32, 33, 39 i 40. Art. 46 jest więc jedynie normatywnym, międzyczasowym łącznikiem osób urodzonych w latach 1949-1968 z uprawnieniami płynącymi ze starego systemu emerytalnego, stąd emerytura na podstawie art. 46 (jak to określa art. 25 ust. 1b), to w istocie emerytura na podstawie art. 29, 32, 33 i 39. Dlatego moc obowiązująca art. 25 ust. 1b rozciąga się także na osoby urodzone przed 1 stycznia 1949 r., które przed złożeniem wniosku, o którym mowa w art. 55, pobierały emerytury na podstawie art. 29, 32, 33 i 39, jak to ma miejsce w przypadku ubezpieczonej. W konsekwencji dodanie art. 55a ust. 1 nie stanowiło zmiany stanu prawnego, ale jego potwierdzenie i doprecyzowanie, które wynikało z wcześniejszego orzecznictwa, nie tworzyło więc nowej normy prawnej (dotychczas nieistniejącej), stąd przepis ten ma zastosowanie do ubezpieczonej, mimo, że wniosek o emeryturę złożyła w dniu 30 kwietnia 2015 r., czyli przed wejściem w życie nowelizacji dodającej art. 55a ust. 1 ustawy. Jak wynika z hipotetycznej decyzji organu rentowego wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 1 maja 2015 r., obliczona na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej, po potrąceniu wcześniej pobranych emerytur wynosi kwotę 2.129,30 zł brutto i jest niższa od dotychczas pobieranej. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że mimo iż zaskarżona decyzja została oparta na nieprawidłowej podstawie, to jednak ostatecznie odpowiada ona prawu.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona, zaskarżając wyrok w punkcie I. Skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części oraz o przyznanie jej prawa do obliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 26 ustawy począwszy od dnia 1 kwietnia 2015 r. bez pomniejszania podstawy obliczania emerytury o sumę kwot emerytur pobranych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i

przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów postępowania.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawach naruszenia przepisów prawa materialnego - art. 25 ust. 1b w związku z art. 26 w związku z art. 55 oraz art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że wyliczenie emerytury ubezpieczonemu, który złożył wniosek o wyliczenie emerytury przed dniem 1 maja 2015 r. (tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) powinno nastąpić z pomniejszeniem podstawy obliczenia emerytury o sumę kwot emerytur pobranych, stosownie do art. 25 ust. 1b tej ustawy, podczas gdy w takiej sytuacji wyliczenie nastąpić powinno bez pomniejszania podstawy obliczenia, o jakiej mowa w art. 25 ust. 1b ustawy.

Za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania, czy wyliczenie emerytury na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej osobie, która złożyła stosowny wniosek przed dniem 1 maja 2015 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, powinno nastąpić z pomniejszeniem podstawy obliczenia emerytury o sumę kwot emerytur pobranych przez osobę ubezpieczoną stosownie do postanowień art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, czy też bez pomniejszania podstawy obliczenia emerytury.

Zachodzi też potrzeba wykładni art. 25 ust. 1b w związku z art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej z uwagi na wywołane rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) i potrzebie wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Zagadnieniem prawnym jest bowiem zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto, istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa.

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis

prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob.: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351). Nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie lub zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Takich wymogów nie spełniają przedstawione w skardze kasacyjnej problemy dotyczące wątpliwości co do dopuszczalności zastosowania pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury o sumę kwot emerytur pobranych przez ubezpieczonego, przewidziane w art. 25 ust. 1b tej ustawy, przy wyliczaniu emerytury przyznawanej na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej osobie, która złożyła stosowny wniosek przed dniem 1 maja 2015 r., tj. przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy emerytalnej. Kwestia ta była przedmiotem rozważań judykatury, a wskazany we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania art. 25 ust. 1b w związku z art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej był przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego i cytowane powyżej przepisy nie budzą w tym zakresie żadnych wątpliwości. Wykładnię zastosowaną przez Sady orzekające w sprawie potwierdza cytowany w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2016 r., II UK 78/15 (LEX nr 2041117), w którym dokonano wykładni systemowej i funkcjonalnej art. 25 ust. 1b w kontekście jego zastosowania do obliczania emerytury na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy emerytalnej. Również w wyroku z dnia 12 września 2017 r., II UK 381/16 (LEX nr 2376896) Sąd Najwyższy przyjął, że „skorzystanie z przywileju nabycia i pobrania wcześniejszych

emerytur na podstawie przepisów szczególnych dotyczących emerytur dla niektórych ubezpieczonych urodzonych po 31 grudnia 1948 r. a przed 1 stycznia 1969 r., o których mowa w rozdziale 3 Działu I ustawy emerytalnej, albo na podstawie art. 88 Karty Nauczyciela, prowadzi do usprawiedliwionego pomniejszenia podstawy wymiaru "nowej" emerytury przysługującej z art. 24 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy emerytalnej o sumy kwot pobranych wcześniejszych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 25 ust. 1b tej ustawy)". Natomiast w uchwale z dnia 19 października 2017 r., III UZP 6/17 (LEX nr 2374973) Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że przy ustalaniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w związku z art. 55a tej ustawy, podstawę obliczenia świadczenia pomniejsza się o sumę kwot emerytury pobranej przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wysokości przed obliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 55a ust. 2 ustawy emerytalnej) także wtedy, gdy określone w art. 27 tej ustawy warunki uprawniające do emerytury spełnił przed dniem 1 maja 2015 r., a z wnioskiem o świadczenie wystąpiło po tej dacie.

Odnośnie do przesłanki „przedsądu” z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., tj. potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów należy wskazać, że pod tą przesłanką „przedsądu” skarżąca *de facto* ujawnia ten sam problem co w przesłance istnienia zagadnienia prawnego, który jak wskazano wyżej został już rozstrzygnięty w judykaturze. W konsekwencji utrwalonego orzecznictwa, w sprawie nie występuje kolejna potrzeba wyjaśniania tego samego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy wyraził już swój pogląd w konkretnej kwestii, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2011 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 9 marca 2011 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z dnia 24 lutego 2011 r., II PK 274/11, LEX nr 1215146).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.